

**Ikäihmisten, vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja psykososiaalisen
kuntoutuksen asiakkaiden toimeksiantosopimussuhteinen
perhehoito
Etelä-Karjalan hyvinvointialueella**

Perhehoidon toimintaohje 1.1.2023 alkaen

Sisällysluettelo

1. TOIMEKSIANTOSOPIMUSSUHEINEN PERHEHOITO	3
2. KÄSITTEITÄ.....	4
3. YLEISTÄ PERHEHOIDOSTA.....	5
3.1 Kuka voi saada perhehoitoa	5
3.2 Perhehoidon järjestäminen	6
3.3 Perhehoidon myöntäminen.....	6
3.4 Perhehoitajan ja perhekodin hyväksymisedellytykset	7
3.5 Perhekodissa olevien asiakkaiden määrä.....	7
3.6 Perhehoidon valvonta	8
4. PERHEHOIDON TOIMEKSIANTOSOPIMUS	8
5. PALKKIOT JA KORVAUKSET	9
5.1 Hoitopalkkio ja kulukorvaus	9
5.2 Käynnistämiskorvaus pitkäaikaisessa perhehoidossa	9
5.3 Perhehoidosta aiheutuvat matkakulut.....	10
5.4 Kun tilanne muuttuu: Perhehoidon hoitopalkkiot ja kulukorvaukset.....	10
6. PERHEHOITAJAN ASEMA	12
6.1 Eläketurva	12
6.2 Vakuutukset.....	12
6.3 Oikeus vapaaseen	12
6.4 Sijaishoitajalle maksettavat palkkiot perhekodissa	13
7. PERHEHOIDOSSA OLEVAA HENKILÖÄ KOSKEVAT ASIAT	14
7.1 Asema ja oikeudet	14
7.2 Hoito- ja palvelusuunnitelma/asiakassuunnitelma	14
7.3 Lääkehoito perhekodissa	14
7.4 Asiakasmaksut	14
7.5 Edunvalvonta perhekodissa.....	16
8. PERHEHOITAJAN TUKI	16
9. PERHEHOITAJAN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET.....	17
10. ETELÄ-KARJALAN HYVINVOINTIALUEEN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET	18

1. TOIMEKSIANTOSOPIMUSSUHEINEN PERHEHOITO

Tässä toimintaohjeessa kuvataan, kuinka Etelä-Karjalan hyvinvointialueella toteutetaan pitkäaikaissairaiden, vammaisten, ikäihmisten sekä psykososiaalisen kuntoutuksen asiakkaiden toimeksiantosopimussuhteista perhehoitoa. Toimeksiantosuhteisessa perhehoidossa Etelä-Karjalan hyvinvointialue hyväksyy perhehoitajan ja perhekodin soveltuvuuden perhehoitotehtävään ja valvoo perhehoitoa. Hyvinvointialue tekee toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa jokaisesta asiakkaasta. Tällainen perhehoito ei ole yritystoimintaa eikä perhehoitaja ole työsuhteessa hyvinvointialueeseen. Etelä-Karjalan hyvinvointialueen hallitus hyväksyy perhehoidon hoitopalkkioiden ja kulukorvausten määrät vuosittain. Toimintaohjeessa kuvataan mm. toimeksiantosopimussuhteisen perhehoidon keskeiset käsitteet, perhehoidon toteuttaminen, korvauseriaatteen, perhehoitajan asema ja tuen muodot. Toimintaohje ohjaa perhehoidon järjestäjää, perhehoidossa olevaa henkilöä (asiakasta) sekä perhehoitajaa. Toimintaohje myös turvaa asiakaslähtöisen perhehoidon laadun perustan sekä kaikkien osapuolien oikeudet ja velvollisuudet.

2. KÄSITTEITÄ

Perhehoito on sosiaalipalvelu, jonka järjestämisestä hyvinvointialueen on huolehdittava sosiaalihuoltolain 14 §:n mukaan. Perhehoidon tavoite ja toteutustavat on määritelty perhehoitolaissa. Perhehoito on asiakkaan hoidon tai muun osa- tai ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai asiakkaan kodissa. Perhekodissa asuva henkilö katsotaan kotona asuvaksi ja hän on oikeutettu saamaan tarvittaessa muita avoimuuden palveluja kuten kotihoitoa.

Lyhytaikainen perhehoito tarjoaa asiakkaalle säännöllisen tai yksittäisen määräaikaisen hoitojakson, joka kestää enintään 14 vuorokautta kalenterikuukaudessa. Hoitojakso voi olla esim. omaishoitajan lakisääteisten vapaapäivien aikainen hoitojakso. Lyhytaikainen perhehoito voi olla myös osavuorokautista, kun tarvetta ympärivuorokautiseen perhehoitoon ei ole. Lyhytaikaiseksi katsotaan kaikki hoidettavan kotona toteutettava perhehoito, vaikka se myönnettäisiin toistaiseksi.

Osavuorokautinen perhehoito voi olla kertaluonteinen tai säännöllisesti toistuva alle vuorokauden kestävä hoitojakso. Voidaan järjestää myös ryhmämuotoisena perhehoitajan kodissa.

Pitkäaikainen (jatkuva) perhehoito tarkoittaa sitä, että asiakas muuttaa asumaan perhekotiin. Asuminen perhekodissa on ympärivuorokautista ja kestää yli 14 vuorokautta kuukaudessa. Pitkäaikainen perhehoito myönnetään tavallisesti toistaiseksi ja palvelun tarvetta arvioidaan olosuhteiden muuttuessa.

Perhekoti on sijoittavan hyvinvointialueen hyväksymä perhehoitajan yksityiskoti, jossa perhehoitoa toteutetaan.

Perhehoitaja on sijoittavan hyvinvointialueen perhehoitajaksi hyväksymä henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisen ominaisuuksien perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa ja hänellä on lain edellyttämässä ennakoivassa todettu valmiudet toimia perhehoitajana. (Perhehoitolaki 6 §). Perhehoitaja ei ole työsuhteessa toimeksiantajaan tai asiakkaaseen. Toimeksiantosuhteinen perhehoitaja ei ole yksityinen palveluntuottaja.

Kiertävä perhehoitaja toteuttaa perhehoitoa asiakkaan kotona tai toimii sijaisena perhekodissa perhehoitajan vapaapäivinä.

Toimeksiantosopimus on perhehoitajan ja hyvinvointialueen välinen sopimus, joka tehdään jokaisesta perhehoidossa olevasta asiakkaasta. Siinä sovitaan mm. perhehoitajalle maksettavasta palkkiosta, kulukorvauksesta ja hoidon kestosta.

Toimeksiantaja eli sijoittava hyvinvointialue valvoo, että sijoitus perhehoitoon, ja perhehoito toteutuu lain mukaisesti.

Perhehoidon koordinaattori koordinoi alueella järjestettävää perhehoitoa. Hän toimii asiakkaan perhehoidosta vastaavien ja muiden alueen työntekijöiden ja perhehoitajien kanssa yhteistyössä.

Perhehoidon vastuutyöntekijä on hyvinvointialueen nimeämä henkilö, joka tekee yhteistyötä perhehoitajan kanssa sekä vastaa asiakkaan palvelukokonaisuudesta.

Hoito- ja palvelusuunnitelma/ asiakassuunnitelma on yhdessä asiakkaan, hänen läheisten, perhehoitajan, perhehoidon vastuutyöntekijän sekä tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa yhdessä laadittu asiakirja, jossa määritellään asiakkaan tarpeet ja toiveet, perhehoidon tavoitteet sekä perhehoidon toteuttaminen. Suunnitelmaa arvioidaan ja tarkistetaan tarpeen mukaan.

3. YLEISTÄ PERHEHOIDOSTA

Perhehoito on inhimillisen, kotoisan ja turvallisen arjen mahdollistava hoivan ja huolenpidon muoto. Perhehoito suunnitellaan palvelemaan joustavasti hoidettavan tarpeita. Perhehoito tarjoaa yksilöllistä hoitoa, hoivaa, huolenpitoa sekä valvontaa. Hoito perhekodissa tarjoaa virikkeellisen ympäristön, turvallisuutta, myönteisiä ja läheisiä ihmissuhteita, lähiyhteisön ja osallistumista perheen arkeen.

Perhehoito on sosiaalipalvelua ja sen myöntäminen perustuu palvelutarpeen arviointiin. Palveluohjauksessa huomioidaan asiakkaan osallisuus ja valinnanvapaus sekä tuetaan hänen mahdollisuuttaan tehdä tietoon ja kokemukseen perustava valinta. Perhehoidon järjestämisessä on tärkeää turvata hoidettavan ja hänen läheistensä osallisuus perhehoitoa suunniteltaessa ja perhehoidon aikana. Tämä tarkoittaa, että henkilö saa ikänsä ja toimintakykynsä mukaisesti ja tarvittavin tukitoimin olla mukana tekemässä elämänsä liittyviä suunnitelmia ja päätöksiä niin, että hänen tahtonsa ja etunsa otetaan huomioon. (STM 2017 Perhehoitolain toimeenpanon tuki.)

3.1 Kuka voi saada perhehoitoa

Perhehoito on sopiva hoitomuoto esimerkiksi silloin, kun toimintakykyä heikentää vamma, sairaus, iän tuoma hauraus tai turvattomuuden tunne. Asiakkaan on mahdollista saada perhehoitoa, kun

- perhehoito tukee asiakkaan itsenäistä selviytymistä kodissaan ja ehkäisee raskaamman palvelun tarvetta
- perhehoito tukee omaishoitajan tai muiden läheisten jaksamista
- perhehoito mahdollistaa omaishoitajalle lakisääteisten vapaapäivien pitämisen tai turvaa asiakkaan hoitoa kun omaishoitaja sairastuu
- perhehoito tukee vammaisen lapsen tai aikuisen selviytymistä arjessa tai läheisten jaksamista
- hän tarvitsee toisen henkilön ohjausta, tukea tai läsnäoloa arjessa selviytymiseen enemmän kuin kotiin annettavilla palveluilla voidaan tai on tarkoituksenmukaista häntä tukea
- perhehoito tukee kuntoutumista ja mahdollistaa kotona asumisen esim. sairaalahoidon jälkeen
- hän kokee turvattomuutta, ahdistuneisuutta, masennusta ja/tai yksinäisyyttä, mikä vaikeuttaa selviytymistä kotona

Asiakkaan on mahdollista saada pitkäaikaista perhehoitoa (asuminen perhekodissa) kun hän tarvitsee päivittäin tukea, ohjausta ja hoivaa vammaisuutensa, sairautensa tai ikääntymisestä johtuvan toimintakyvyn heikkenemisen vuoksi. Perhehoidon tarvetta voi aiheuttaa myös kognitiivisten taitojen heikentymisen mukanaan tuoma turvattomuus. Yöaikainen avutarve asiakkailla on vähäistä. Asiakkaat selviytyvät päivittäisistä toimista yhden henkilön avustamana.

Perhehoito ei sovellu henkilölle, joka:

- tarvitsee jatkuvaa sairaalatasoista tai muuta vaativaa ammatillista hoitoa
- tarvitsee kahden henkilön avustamisen
- tarvitsee säännöllisen yöaikaisen avustamisen, esim. asentohoidon tai terveydentilan seuraamisen takia

3.2 Perhehoidon järjestäminen

Hyvinvointialue vastaa perhehoidon järjestämisestä. Hyvinvointialue arvioi ja hyväksyy perhehoitajan ja perhekodin soveltuvuuden perhehoitotehtävään sekä valvoo perhehoidon toteutumista. Se myös ylläpitää perhehoitajarekisteriä ja arkistoi perhehoitoa koskevat asiakirjat. Perhehoito perustuu aina asiakkaan ja/tai hänen laillisen edustajansa kuulemiseen, palvelun järjestäjän kanssa yhteistyössä laadittuun hoito- ja palvelusuunnitelmaan sekä hyvinvointialueen ja perhehoitajan väliseen toimeksiantosopimukseen.

Yhteistyö perhehoidon vastuutyöntekijän, perhehoitajan, asiakkaan ja hänen omaisensa sekä muiden asiakkaan hoitoon osallistuvien välillä, luo edellytykset asiakaslähtöiselle perhehoidolle. Perhehoidon vastuutyöntekijän ja perhehoitajan välinen yhteydenpito on yhteistyön lähtökohta. Yhteistyötä perhehoitajan ja vastuutyöntekijän välillä hoidetaan sähköpostilla, etäyhteyksillä, puhelimella tai eri tavoilla järjestetyissä tapaamisissa. Vastuutyöntekijän lisäksi perhehoitaja tarvitsee oman tukiverkoston, joka tukee ja auttaa perhehoitajaa arjen asioissa. Tukiverkostoa ovat perhehoitajan omat perheenjäsenet, läheiset, tuttavat tai mahdollisesti naapuriapu.

Perhehoitajalta edellytetään perhehoidon valmennuksen suorittamista. (Perhehoitolaki 6 §) Etelä-Karjalan hyvinvointialue vastaa valmennuksen järjestämisestä. Perhehoidon koordinaattori valitsee valmennukseen hyväksyttävät hakijat, sekä ohjaa ja valvoo perhehoitajien toimintaa. Perhehoidoksi suunniteltuja tiloja, sekä valmennukseen osallistuvan henkilön sopivuutta perhehoitajaksi arvioidaan kotikäynneillä ja valmennuksen aikana. Hyvinvointialue voi periä valmennukseen osallistuvilta koulutusmateriaalimaksun. Tämä voidaan maksaa perhehoitajalle takaisin kulukorvauksena hänen aloitettua toimimaan hyvinvointialueella perhehoitajana.

Perhehoitoa voidaan järjestää myös asiakkaan kotona (kiertävä perhehoito), mikäli se on asiakkaan hoivan tarpeen ja hänen toiveidensa mukaista. Hoidettavan kotona toteutettavalla perhehoidolla voidaan tukea asiakkaan kotona asumista yhteistyössä omaisten, mahdollisen kotihoidon ja tukipalveluiden kanssa. Asiakkaan kotona toteutettava perhehoito mahdollistaa esimerkiksi omaishoitajan vapaan tilanteissa, joissa asiakas ei voi tai halua lähteä pois omasta kodistaan. Kotiin annettavalla perhehoidolla voidaan tukea myös omaisia, jotka hoitavat läheistään ilman omaishoitosopimusta sekä henkilöitä, jotka tarvitsevat tukea itsenäiseen selviytymiseen arjessaan, mutta eivät vielä tarvitse säännöllistä kotihoitoa tai kotihoidon tarve on vähäinen.

3.3 Perhehoidon myöntäminen

Perhehoidon myöntämisessä lähtökohtina ovat asiakkaan elämäntilanne sekä tuen, ohjauksen, hoivan ja huolenpidon tarve. Palvelua myönnettäessä otetaan huomioon myös asiakkaan verkostot ja muut käytettävissä olevat palvelut. Jokaisesta perhehoitoon hakeutuvasta asiakkaasta tehdään palvelutarpeen arviointi perhehoidon myöntämiseksi ja perhehoidon myöntämisestä kirjallinen palvelupäätös.

Perhehoidon soveltuvuuden arvioinnissa voidaan käyttää tukena erilaisia toimintakykyä mittaavia testejä. Perhehoitoon sijoittamisessa huomioidaan myös asiakkaan toiveet ja hänen läheistensä mielipide sekä perhehoitajan arvio omista valmiuksistaan suhteessa asiakkaan tarpeisiin. Perhehoitajien saatavuus voi vaikuttaa palvelun järjestämiseen.

3.4 Perhehoitajan ja perhekodin hyväksymisedellytykset

Perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa. Ennen toimeksiantosopimuksen tekemistä perhehoitajaksi aikovan henkilön on suoritettava tehtävän edellyttämä ennakoivalmennus. Erityisistä syistä ennakoivalmennus voidaan suorittaa vuoden kuluessa sijoituksen alkamisesta (Perhehoitolaki 6 §).

Perhehoitajalta edellytetään:

- täysi-ikäisyyttä
- toiminnan kannalta riittävää terveydentilaa (pyydetään tarvittaessa lääkärintodistus)
- sitoutumista perhehoitajan tehtävään sekä yhteistyökykyä
- soveltumista perhehoitajan tehtävään ennakoivalmennuksen perusteella
- vakaata taloudellista tilannetta (pitkäaikainen perhehoito)

Perhekodin tulee olla perhehoidossa olevan henkilön tarvitsemien palvelujen ja läheisten yhteydenpidon kannalta toimiva. Sen tulee olla rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan siellä annettavalle perhehoidolle sopiva. Liikkumisen esteettömyyteen on hyvä kiinnittää huomiota. Turvallisuutta koskeissa asioissa perhekoti katsotaan yksityiskodiksi, jossa toimitaan yhteistyössä pelastusviranomaisten kanssa ja toimitaan heiltä saatujen ohjeiden mukaisesti. Perhekodissa on oltava ajan tasalla oleva palo- ja pelastussuunnitelma.

Arvioitaessa kodin sopivuutta pitkäaikaiseen perhehoitoon huomioidaan perheen ihmissuhteet, perhekodin jäsenten terveydentila ja perheenjäsenten valmius hyväksyä perhehoito/perhehoidossa olevat henkilöt. Perhehoitoon tulevalle henkilöllä tulee olla mahdollisuus sekä yhteisöllisyyteen että yksityisyyteen, halutessaan mahdollisuus osallistua oman huoneensa kalustamiseen ja sisustamiseen, mahdollisuus käyttää kodin yhteisiä tiloja ja tasa-arvoinen asema muiden perhekodin jäsenten kanssa.

Ennen perhehoidon aloittamista, toimeksiantosopimusta tehtäessä, alaikäistä hoitavan perhehoitajan tulee toimittaa viranhaltijalle nähtäväksi rikostaustan selvittämiseksi tarvittava rikosrekisteriote Oikeusrekisterikeskukselta.

3.5 Perhekodissa olevien asiakkaiden määrä

Perhekodissa voidaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää henkilöä hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina. (Perhehoitolaki 7 §)

Perhekodissa voidaan kuitenkin hoitaa samanaikaisesti enintään kuutta henkilöä, jos perhekodissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä, joista ainakin toisella on säädetty kelpoisuus (Perhehoitolaki 8 §).

Enimmäismäärästä voidaan poiketa jos hoidossa on samanaikaisesti vain täysi-ikäisiä henkilöitä ja heidän toimintakykynsä ja keskinäinen kanssakäymisensä mahdollistavat ylityksen, tai jos kyse on hoidon antamisesta sisaruksille tai saman perheen jäsenille (Perhehoitolaki 9 §). Perhehoitajalla ei ole automaattisesti oikeutta laissa säädettyyn enimmäismäärään hoidettavia, vaan hoidettavien määrästä päättää aina perhehoidon toimeksiantaja.

3.6 Perhehoidon valvonta

Hyvinvointialueella on sosiaalihuoltolain edellyttämä omavalvontasuunnitelma perhehoitoon. Perhehoidon järjestäjänä se vastaa perhehoidon toteutumisen seurannasta, ja valvoo perhehoidon laatua osana omavalvontaa.

Toimeksiantosuhteisen perhehoidon ennakoivaa valvontaa ovat perhehoitajalle annettu ohjaus ja tuki sekä perhehoidon seuraaminen ja perhehoidolle asetettujen tavoitteiden arviointi yhteistyössä perhehoitajan kanssa.

Hyvinvointialue valvoo perhehoitoa tekemällä perhekodeissa ohjaus- ja valvontakäyntejä. Käynti voidaan tehdä ennalta ilmoittamatta ja sen kulusta pidetään pöytäkirjaa. Tarkastajalla on oikeus ottaa valokuvia valvontakäynnin aikana. Lisäksi hyvinvointialue kerää asiakaspalautetta perhehoidon laadun varmistamiseksi ja sen kehittämiseksi.

Paloturvallisuuden osalta perhekodit kuuluvat omavalvonnan piiriin, ja rakennuksen omistajan ja haltijan on itse huolehdittava tilojensa turvallisuudesta. Perhekodin turvallisuuden varmistamisessa tehdään yhteistyötä pelastusviranomaisten kanssa jo hyväksyttäessä kotia perhekodeiksi, sekä perhekotien paloturvallisuusohjeisiin liittyvissä asioissa. Pelastuslain 17 §:ssä ja STM:n asetuksessa palovaroittimien sijoittamisesta ja kunnossapidosta (239/2009) säädetään muun muassa palovaroittimien määrästä ja sijoittamisesta, alkusammutuskaluston sijoittamisesta ja tehosta sekä poistumisturvallisuudesta. Pelastusviranomaiset voivat asettaa perhekodeille erityisiä turvallisuusvaatimuksia pelastuslain perusteella.

4. PERHEHOIDON TOIMEKSIAITOSOPIMUS

Perhehoidon toimeksiantosopimus tehdään jokaisen perhehoidossa olevan henkilön osalta erikseen. Jos perhehoitajina perhekodeissa toimii pariskunta, joista molemmat ovat suorittaneet tehtävän edellyttämän valmennuksen, sopimukseen kirjataan molempien tiedot ja sovitaan kummalle puolisolle perhehoidon palkkiot ja kulukorvaus maksetaan. Tapaturmavakuutus on siten voimassa molempien perhehoitajien osalta. Toimeksiantosopimuksen allekirjoittaa perhehoitaja ja mahdollinen perhehoitajana toimiva puoliso sekä vastuuhenkilö hyvinvointialueelta.

Toimeksiantosopimuksessa sovitaan seuraavista asioista (Perhehoitolaki 10 §):

- perhehoitaja ja perhehoidossa oleva henkilö
- perhehoitajalle maksettava palkkio ja kulukorvaus tai mahdollinen matkakorvaus
- hoidon kesto ja toteutus
- perhehoitajan oikeus vapaaseen
- mahdollinen käynnistämiskorvaus ja muu käynnistämiseen liittyvä tuki
- mahdollinen erityisten kustannusten korvaaminen ja mahdollinen käyttövarojen maksaminen
- perhehoitajalle annettava tuki
- hyvinvointi- ja terveystarkastuksen järjestäminen
- perhehoidossa olevan henkilön oikeudet
- perhehoitajan oikeudet ja velvollisuudet
- toimeksiantosopimuksen irtisanominen
- maininta rikosrekisteriotteen esittämisestä mikäli hoidettava on alaikäinen

Irtisanominen ja purkaminen

Toimeksiantosopimus solmitaan toistaiseksi tai määräajaksi. Jos toimeksiantosopimuksessa ei ole toisin sovittu, se voidaan irtisanoa päättymään kahden kuukauden kuluttua irtisanomisen ajankohdasta. Hoidettavan kuoltua tai hoidon käydessä muuten tarpeettomaksi toimeksiantosopimus päättyy ilman erillistä irtisanomista.

Jos perhekoti tai siinä annettu hoito ja kasvatus todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, toimeksiantaja pyrkii ohjauksen avulla saamaan korjauksen asiaan. Mikäli korjausta ei ole asetetussa määräajassa tapahtunut tai laiminlyönti vaarantaa asiakkaan hyvinvoinnin, hoito järjestetään muulla tavoin ja toimeksiantosopimus puretaan välittömästi. (Perhehoitolaki 12 §)

5. PALKKIOT JA KORVAUKSET

Perhehoidon palkkiot ja kulukorvaukset ovat indeksisidonnaisia ja Etelä-Karjalan hyvinvointialueen hallitus vahvistaa määrät vuosittain.

5.1 Hoitopalkkio ja kulukorvaus

Perhehoitajalle maksetaan perhehoidosta hoitopalkkio ja perhehoitajan kotona annettavasta perhehoidosta myös kulukorvaus. (Perhehoitolaki 16 § ja 17 §). Ne ovat veronalaista tuloa. Kulukorvauksen voi ilmoittaa verottajalle verovähennykseläisenä tulonhankkimiskuluna. Kulukorvauksella katetaan perhehoidossa olevan henkilön jokapäiväisiin elämäntoimintoihin liittyviä kuluja kuten ravinto, asuminen, siivous, henkilökohtainen hygienia, vaatehuolto ja virkistys.

Yksilöllistä harkintaa käyttäen hoitopalkkion lisäksi voidaan maksaa erityisistä esim. kulukorvaus kaksinkertaisena (perusteena erityisruokavalio, irtaimiston poikkeuksellinen kuluminen tms.)

Hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan perhehoitajan hyvinvointialueelle ilmoittamien toteutuneiden hoitopäivien perusteella. Hoitopalkkion ja kulukorvauksen määrä perustuu perhehoitolakiin 16 §, 17 § ja 19 § sekä Etelä-Karjalan hyvinvointialueen hallituksen kulloinkin voimassa olevaan päätökseen. Hoitopalkkiot tarkistetaan vuosittain työntekijän eläkelain palkkakertoimella (Perhehoitolaki 16 §). Kulukorvaus tarkistetaan vuosittain elinkustannusindeksin mukaan (Perhehoitolaki 19 §).

5.2 Käynnistämiskorvaus pitkäaikaisessa perhehoidossa

Käynnistämiskorvausta voidaan myöntää silloin, kun korvausta ei voi saada muun lainsäädännön nojalla (vammapalvelulaki tai lääkinällinen kuntoutus). Lyhytaikaisessa perhehoidossa ei pääsääntöisesti makseta käynnistämiskorvauksia.

Perhehoitajalle maksetaan pitkäaikaisessa perhehoidossa hoidon käynnistämisestä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista korvaus. Käynnistämiskorvauksen suuruus määritellään perhehoitolaissa ja se on indeksisidonnainen. (Perhehoitolaki 18 § ja 19 §).

Käynnistämiskorvauksella tehtävät hankinnat kohdennetaan aina perhehoidossa olevaan asiakkaaseen. Käynnistämiskorvauksella on tarkoitus kattaa perhehoidon käynnistämisen kannalta välttämättömät henkilökohtaiset ja yhteiseen perhekodin talouteen liittyvät hankinnat. Korvattavia kohteita voivat olla mm. asuntoon kohdistuvat välttämättömät korjaus- ja muutostyöt (luiskat, tukikahvat, korotettu wc-istuin), kalustaminen (sänky) ja/tai kodinkoneet. Myös perhekodin piha-alueeseen tarvittavia muutoksia voidaan kattaa käynnistyskorvauksella (esim. piha-alueen aitaaminen turvallisiksi).

Käynnistämiskorvauksella tehtävistä hankinnoista tehdään hankintasuunnitelma ja kustannusarvio. Niistä sovitaan etukäteen Etelä-Karjalan hyvinvointialueen perhehoidosta vastaavan henkilön ja perhehoitajan kanssa. Käynnistämiskorvauksen piiriin kuuluvista hankinnoista tehdään ensisijaisesti osto-osoitus ja se merkitään toimeksiantosopimukseen. Silloin kun osto-osoitus ei ole mahdollinen, maksetaan hyväksytyt hankinnat kuitteja vastaan.

Käynnistämiskorvauksella tehdyt kiinteät hankinnat ovat Etelä-Karjalan hyvinvointialueen omaisuutta ja niiden poisto-aika on neljä vuotta siten, että hankinnan arvosta poistuu kunakin vuonna neljäsosa (25 %). Mikäli perhehoito päättyy lyhemmän ajan kuluessa, voidaan sopia osan takaisinmaksusta, esimerkiksi pyytämällä perhehoitajalta ostotarjous, tai perhehoitaja palauttaa hankinnat hyvinvointialueelle. Kiinteisiin hankintoihin eivät kuulu kulutustavarat (esim. astiat ja liinavaatteet), joiden käyttöikä on 1-3 vuotta.

5.3 Perhehoidosta aiheutuvat matkakulut

Perhehoitajalle voidaan maksaa korvausta oman auton käytöstä Etelä-Karjalan hyvinvointialueen hallituksen päätöksen ja Kelan sairausvakuutuskorvauksen mukaisesti. Korvaukset koskevat pääasiassa perhehoitajan ja asiakkaan kodin välisiä matkoja. Varsinaisten perhehoitopäivien lisäksi myös ennen perhehoidon aloittamista asiakkaan kotiin tehtävästä tutustumiskäynnistä maksetaan perhehoitajalle matkakorvaus. Matkakulut korvataan myös tilanteessa, missä perhehoitaja menee sovitusti asiakkaan kotiin, mutta asiakkaan hoito peruuntuu perhehoitajasta riippumattomasta syystä vasta perhehoitajan saavuttua asiakkaan osoitteeseen tai perhehoitajan ollessa matkalla asiakkaan luokse.

Etelä-Karjalan hyvinvointialue ei vakuuta perhehoidossa olevaa henkilöä matkalla sattuneiden tapaturmien varalta. Hyvinvointialue ei myöskään ilman erityistä perustetta maksa matkakorvausta perhehoitajalle asiakkaan kuljettamisesta. Korvauksen maksaminen kuljettamisesta voi tulla kyseeseen esimerkiksi, jos perhehoidossa asuva perhehoidon asiakas tulee kuljettaa tilapäisesti toiseen hoitopaikkaan, eikä muuta vaihtoehtoa kuljettamiseen ole.

5.4 Kun tilanne muuttuu: Perhehoidon hoitopalkkiot ja kulukorvaukset

Perhehoitaja sairastuu – pitkäaikainen perhehoito

Jatkuvassa perhehoidossa perhehoitajan sairastuessa tulee hänen olla yhteydessä joko perhehoidon koordinaattoriin tai muuhun sovittuun yhteyshenkilöön, mikäli sairastuminen aiheuttaa järjestelyjä perhehoidossa olevien asiakkaiden hoidossa. Ensisijaisesti perhehoitaja järjestää itse asiakkaiden hoidon sairastumisen ajan. Kuitenkin viimekätinen vastuu perhehoidon asiakkaiden hoidon järjestämisestä sairaustapauksissa on Etelä-Karjalan hyvinvointialueella.

Jos perhehoidossa olevaa hoitaa varsinaisen perhehoitajan sairausloman aikana perhekodissa vastuutyöntekijän hyväksymän sijaisperhehoitaja, tehdään hänen kanssaan toimeksiantosopimus. Toimeksiantosopimuksen mukaisesti hoitopalkkio maksetaan sijaisperhehoitajalle, mutta kulukorvaukset maksetaan normaalisti perhehoitajalle.

Mikäli Etelä-Karjalan hyvinvointialue vastaa asiakkaiden hoidon järjestämisestä perhehoitajan sairastumisen ajan, ei hoitopalkkiota makseta ilman erityistä harkintaa. Perhehoitaja on oikeutettu saamaan sairauspäivärahaa omavastuuajan (sairastumispäivä + yhdeksän arkipäivää) jälkeen verotettavien tulojensa perusteella laskettavan päivärahan suuruisena.

Perhehoitaja sairastuu – lyhytaikainen perhehoito

Lyhytaikaisessa perhehoidossa perhehoitajan sairastuessa hänen tulee olla yhteydessä hoidettavan perheeseen/omaiseen ja vastuutyöntekijään tai perhehoidon koordinaattoriin silloin, kun sairastuminen edellyttää sovitun hoidon peruuttamista tai keskeyttämistä. Ensisijaisesti perhehoitaja pyrkii sopimaan perheen/omaisen ja vastuutyöntekijän kanssa poikkeusjärjestelyistä (hoitajakson ajankohdan vaihtaminen). Jos tällainen järjestely ei tule kyseeseen, pyritään etsimään vastuutyöntekijän kanssa ratkaisua tilanteeseen.

Keskeytys perhehoitajasta riippumattomasta syystä

Kun **pitkäaikaisessa perhehoidossa** olevan henkilön perhehoito keskeytyy hoitajasta riippumattomasta syystä (esim. hoidettavan sairaalahoito, vierailu omaisten luona), maksetaan perhehoitajalle hoitopalkkio täysimääräisenä ja 1/3 kulukorvauksesta enintään 30 vrk/asukas/kalenterivuosi, jonka jälkeen maksut lakkaavat. Vuoden kestävän kertymisajan laskenta käynnistyy siitä päivästä, jolloin hoito ensimmäisen kerran keskeytyy yli kolmen vuorokauden ajaksi. Keskeytyksen aikana perhehoitajan tulee pitää yhteyttä hoitavaan tahoon. Hoidettavan tulo- ja lähtöpäivää ei lasketa poissaolopäiviksi.

Kun perhekotiin sovittu lyhytaikainen ympäri- tai osavuorokautinen hoito keskeytyy tai peruuntuu alle kolme vuorokautta (72 tuntia) ennen hoidon alkamista, maksetaan perhehoitajalle hoitopalkkio ja 1/3 kulukorvauksesta enintään kolmelta peräkkäiseltä vuorokaudelta suunnitellun hoitajakson mukaisesti. Jos perhehoitajalle sijoitetaan toinen asiakas samaksi ajankohdaksi, ei peruutuksesta makseta kulukorvausta.

Perhehoito päättyy pitkäaikaisessa perhehoidossa

Hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan perhehoitajalle toimeksiantosopimuksen mukaisesti kahden kuukauden irtisanomisajalta, mikäli asukkaan hoito jatkuu perheessä irtisanomisajan. Mikäli perhehoito päättyy kesken irtisanomisajan, maksetaan perhehoitajalle irtisanomisajan loppuun (2 kuukautta) koko hoitopalkkio ja kulukorvauksesta 1/3. Mikäli tilalle sijoitetaan toinen asukas pitkäaikaisella toimeksiantosopimuksella, päättyy palkkion ja kulukorvauksen maksaminen tilalle sijoitetun hoidettavan muuttopäivää edeltävään päivään.

Mikäli toimeksiantosopimuksen irtisanomisen tekee perhehoitaja, ja perhehoitaja kieltäytyy hoitamasta perhehoidossa olevaa henkilöä ja hänet sijoitetaan muualle irtisanomisaikana, perhehoitajalle ei makseta hoitopalkkiota eikä kulukorvausta asiakkaan muuttopäivän jälkeen.

Jos valvonnan yhteydessä perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi perhehoitolain 12 § 2 momentin perusteella ja toimeksiantosopimus näin puretaan välittömästi, ei toimeksiantosopimuksen purkamisen jälkeen makseta hoitopalkkiota tai kulukorvausta.

Mikäli perhehoito päättyy sovitusti ilman irtisanomisaikaa tai perustuu toimeksiantosopimuksen purkamiseen, palkkiot ja kulukorvaukset päättyvät asukkaan siirtyessä pois perhekodista.

Jos perhehoidossa oleva asukas menehtyy perhekodissa, maksetaan ½ hoitopalkkio 30 vuorokaudelta kuolinpäivän jälkeisestä päivästä alkaen. Jos perhekodin asukas on ollut muualla hoidossa ennen kuolemaansa, aloitetaan jakson laskeminen perhekodista siirtymisen jälkeisestä päivästä. Mikäli tilalle sijoitetaan toinen asiakas, päättyy palkkion maksaminen tilalle sijoitetun hoidettavan muuttopäivää edeltävään päivään.

6. PERHEHOITAJAN ASEMA

6.1 Eläketurva

Perhehoito kuuluu eläketurvan piiriin. Hoitopalkkioista kertyy eläkettä.

6.2 Vakuutukset

Etelä-Karjalan hyvinvointialue vakuuttaa toimeksiantosopimuksen allekirjoittaneen/allekirjoittaneet perhehoitajat työssä tapahtuvan tapaturman varalta. Hyvinvointialueella ei ole lakisääteistä velvollisuutta ottaa vakuutusta perhehoidossa olevan henkilön aiheuttamiin vahinkoihin, eikä tapaturmavakuutusta perhehoidossa olevalle henkilölle. Etelä-Karjalan hyvinvointialue suosittelee, että perhehoitaja hankkii laajennetun kotivakuutuksen, ja varmistaa, että se sisältää myös perhehoidossa olevien henkilöiden vahinkovakuutuksen. Myös vapaa-ajan vakuutusturva on perhehoitajan omalla vastuulla.

6.3 Oikeus vapaaseen

Jatkuvassa perhehoidossa perhehoitajalla on oikeus kolmen vuorokauden mittaiseen vapaaseen kutakin sellaista kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella vähintään 14 vuorokautta perhehoitajana, ellei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu.

Perhehoitajan vapaiden järjestämistavasta sovitaan toimeksiantosopimuksessa. Mikäli perhehoitaja vastaa asiakkaan hoidon järjestämisestä vapaansa aikana itse, vapaan toteuttamiseksi perhehoitajalle maksetaan kuukauden ja viikon hoitopalkkion suuruinen määrä/hoidettava/kalenterivuosi (ns. 13. kuukauden hoitopalkkio). Mikäli Etelä-Karjalan hyvinvointialue järjestää asiakkaiden hoidon perhehoitajan vapaiden ajaksi, ns. 13. kuukauden hoitopalkkiota ei makseta.

Vapaat voi pitää, kun vapaa-oikeus on kertynyt. Vapaat on pidettävä kuluvan kalenterivuoden aikana, lukuun ottamatta marras-joulukuulta kertynyttä oikeutta vapaaseen, joka voidaan käyttää seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä. Perhehoitajalla on vastuu siitä, että hän käyttää vapaansa. Mikäli perhehoidossa on useampi kuin yksi henkilö, tulee vapaa järjestää kaikkien perhehoidossa olevien asiakkaiden osalta yhtä aikaa. Vapaan alku- ja päättymispäivää ei lasketa vapaapäiviksi vähintään viikon mittaisissa vapaajaksoissa. Esimerkiksi: Vapaajakso ma-ma, kuluttaa 6 vapaavuorokautta. Alle viikon mittaisessa vapaajaksossa myös vapaan alku- ja päättymispäivä kuluttavat vapaata yhteensä yhden vuorokauden verran. Esimerkki: Vapaajakso ma-ke kuluttaa vapaata 2 vuorokautta ja vapaajakso la-su kuluttaa yhden vuorokauden vapaata. Vapaat suositellaan piittäväksi säännöllisesti ja pidempinä jaksoina. Perhehoitajan aloitteesta on tilapäisesti

mahdollista pitää vapaata osittainen vapaavuorokausi (alle 24h), mikäli asukkaiden hoito pystytään järjestämään. Tällainen alle vuorokauden mittainen vapaa kuluttaa puoli vuorokautta perhehoitajan vapaa-oikeudesta.

Sijaisjärjestelyn vaihtoehdot:

- toimeksiantosopimus tehdään toisen perhehoitajan kanssa ja sijaistava perhehoitaja tulee vapaiden ajaksi perhehoitajan kotiin (ensisijainen vaihtoehto)
- toimeksiantosopimus tehdään toisen perhehoitajan kanssa, ja asiakas siirtyy vapaan ajaksi hänen luokseen
- perhehoitajalle maksetaan korvaus, jonka avulla hän järjestää sijaishoidon esim. omasta läheisverkostostaan (Etelä-Karjalan hyvinvointialueen hyväksymä ja valmennuksen käynyt henkilö)
- hoidettavalle järjestetään lyhytaikaishoito Etelä-Karjalan hyvinvointialueen yksikössä
- hoidettavan läheiset vastaavat hoivasta ja huolenpidosta perhehoitajan vapaan ajan, jolloin Etelä-Karjalan hyvinvointialue hyvittää asiakasmaksut kyseiseltä ajalta

Perustellusta syystä perhehoitajalle voidaan myöntää oikeus **henkilökohtaisen vapaan pitämiseen** korkeintaan 14 vrk/kalenterivuosi, mikäli asiakkaiden hoito saadaan järjestymään. Lupa oman henkilökohtaisen vapaan käyttämiseen ja sijaisjärjestelyihin on aina sovittava perhehoitajan vastuutyöntekijän kanssa hyvissä ajoin etukäteen ja sen myöntäminen harkitaan tapauskohtaisesti. Henkilökohtaisen vapaan ajalta ei makseta hoitopalkkiota. Kulukorvaus maksetaan vapaan ajalta, jos hoidettavan hoito perhekodissa jatkuu vapaan aikana.

Mikäli **perhekodissa annettavassa lyhytaikaisessa perhehoidossa** hoitopäiviä kertyy vähintään 14 päivää kalenterikuukaudessa, kertyy perhehoitajalle vapaata 3 vuorokautta. Kertynyt vapaa maksetaan pääsääntöisesti rahana. Yhtä korvattavaa vapaapäivää kohden maksetaan yksi hoitopalkkio. Hoitopäiviksi lasketaan ne kalenterikuukauden päivät, jolloin perhehoitajalla on ollut hoidettava/hoidettavia Etelä-Karjalan hyvinvointialueen toimeksiantosopimuksella.

Asiakkaan kotiin menevälle kiertävälle perhehoitajalle kertyy vapaata 2 vuorokautta sellaista kalenterikuukautta kohden, jolloin hän on toimeksiantosopimusten perusteella toiminut perhehoitajana vähintään 14 päivää. Kertynyt vapaa korvataan perhehoitajalle rahana. Korvauksen tarkoituksena on mahdollistaa myös kiertävälle perhehoitajalle vapaan pitäminen tehtävästään ja näin tukea jaksamista. Korvaukseen oikeutetun perhehoitajan odotetaan pitävän vapaata vähintään 1/3:n hänelle vuoden aikana kertyneistä päivistä. Vapaan käyttöä seurataan ja tarvittaessa perhehoitajaa ohjataan ja tuetaan vapaan järjestämisessä. Vapaan ajankohtaan voi vaikuttaa asiakkaiden hoidon tarve ja sijaisten saatavuus. Korvauksen määrä lasketaan siten, että ko. kuukauden hoitopalkkio jaetaan toteutuneiden hoitopäivien määrällä ja kerrotaan kahdella.

Myös perhehoitajille, jotka toimivat perhehoitajana alle 14 päivää kuukaudessa eivätkä ole oikeutettuja rahalliseen vapaan korvaukseen, pyritään tarpeen mukaan mahdollistamaan vapaan pitäminen. Vapaan pitämisestä sovitaan etukäteen perhehoidon koordinaattorin kanssa silloin kun se aiheuttaa järjestelyjä asiakkaan hoidossa.

6.4 Sijaishoitajalle maksettavat palkkiot perhekodissa

Perhekotiin perhehoitajan vapaiden ajaksi tulevalle sijaisperhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio sijaisuusajalta Etelä-Karjalan hyvinvointialueen hallituksen kulloinkin voimassa olevan päätöksen mukaisesti. Mikäli sijaishoito tapahtuu sijaishoitajan kotona, maksetaan myös kulukorvaus. Palkkiot maksetaan myös saapumis- ja lähtöpäivältä.

Mikäli perhehoito järjestetään toisessa perhekodissa, maksetaan sijaisena toimivalle perhehoitajalle hoitopalkkio ja kulukorvaus lyhytaikaisen perhehoidon palkkioiden mukaisesti jokaisesta asiakkaasta. Palkkiot ja kulukorvaukset maksetaan myös saapumis- ja lähtöpäivältä.

7. PERHEHOIDOSSA OLEVAA HENKILÖÄ KOSKEVAT ASIAT

7.1 Asema ja oikeudet

Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus hyvään palveluun ja kohteluun. Jos asiakas on tyytymätön perhehoidossa saamaansa palveluun tai kohteluun, hän voi kääntyä asiassa ensisijaisesti oman vastuutyöntekijän tai perhehoidon koordinaattorin puoleen. Asiakkaalla on oikeus tehdä saamastaan hoivasta- ja huolenpidosta sekä kohtelusta valitus. Asiakkaalla on sen lisäksi mahdollisuus olla yhteydessä sosiaaliasiamieheen sekä tehdä sosiaalihuollon asiakkaan asemasta jo oikeuksista annetun lain 23 §:n mukainen muistutus.

Hoidettavalla on tasavertainen asema muihin perhehoidon jäseniin nähden. Etelä-Karjalan hyvinvointialue arvioi perhehoidon soveltuvuuden asiakkaalle. Perhehoitoon sijoitettaessa huomioidaan asiakkaan toiveet. Perhehoitosijoitus valmistellaan siten, että sijoitettavalla, hänen omaisillaan ja perhehoitajalla on mahdollisuus tutustua toisiinsa perhehoidon suunnitteluvaiheessa.

7.2 Hoito- ja palvelusuunnitelma/asiakassuunnitelma

Jokaiselle perhehoidon asiakkaalle laaditaan hoito- ja palvelusuunnitelma/asiakassuunnitelma. Suunnitelmaan kirjataan perhehoidon tavoitteet ja toteuttaminen. Hoito- ja palvelusuunnitelmaa arvioidaan ja päivitetään terveydentilan ja/tai toimintakyvyn muuttuessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa. Lyhytaikainen perhehoito kirjataan asiakkaan hoito- ja palvelusuunnitelmaan omaishoidon vapaan tai lyhytaikaishoidon järjestämistavaksi.

7.3 Lääkehoito perhekodissa

Pitkäaikaisessa perhehoidossa asukkaan lääkehoito suositellaan toteutettavaksi yhteistyössä kotihoidon kanssa. Ensisijaisesti perhehoidossa olevan asukkaan lääkkeiden jakaminen toteutetaan annosjakeluna apteekissa. **Lyhytaikaiselle hoitajaksole** perhekotiin tulevalle asukkaalla tulee olla mukana ajantasainen lääkelista ja valmiiksi dosettiin jaetut lääkkeet jakson ajalle. Injektiohoitoa perhekodissa toteutetaan vain erikseen sovitusti luvan omaavan perhehoitajan tai kotihoidon toimesta. Asiakkaan tarvitsema lääkitys otetaan huomioon perhehoitosijoitusta mietittäessä ja se voi vaikuttaa asiakkaan perhehoitoon sijoittamiseen. Etelä-Karjalan hyvinvointialueella on käytössä kaikki perhehoidon muodot kattava yhteinen lääkehoitosuunnitelma.

7.4 Asiakasmaksut

Hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalvakuista voidaan periä maksu palvelun käyttäjältä, ellei lailla ole toisin säädetty. Asiakasmaksu voi olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen. Asiakasmaksuista päättää vuosittain Etelä-Karjalan hyvinvointialueen hallitus.

Perhehoidossa oleva asiakas maksaa terveydenhuoltomenonsa itse (mm. sairaalahoito, kuntoutus, ambulanssikyydit). Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevalta asiakkaalta ei peritä päällekkäin muita avohoidon palvelumaksuja, kuten esimerkiksi kotihoidon maksua.

Perhehoitoon tulopäivä ja perhehoidosta lähtöpäivä katsotaan perhehoitopäiviksi. Jos asiakas siirtyy perhehoidosta suoraan laitoshoitoon, ei perhehoidon asiakasmaksua peritä siirtopäivältä.

Lyhytaikaisen perhehoidon asiakasmaksut

Palveluista, jotka hyvinvointialue järjestää omaishoitajan lakisääteisen vapaapäivän ajaksi, ja jotka korvaavat omaishoitajan antamaa hoitoa ja huolenpitoa, voi asiakkaan maksettavaksi tulla enintään laissa määrätty omavastuuosuus. Etelä-Karjalan hyvinvointialueella perhehoidossa omavastuuta omaishoitajan lakisääteisistä vapaista ei peritä. Perhehoitoa voidaan käyttää myös muuhun lyhytaikaiseen hoitoon, jolloin asiakasmaksu voidaan periä.

Pitkäaikaisen perhehoidon asiakasmaksut

Pitkäaikaisessa perhehoidossa noudatetaan pitkäaikaisen laitoshoidon asiakasmaksua (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 7c §). Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaalta perittävä kuukausimaksu määräytyy hänen maksukykynsä mukaan ja voi olla enintään 85 % asiakkaan nettokuukausituloista.

Asiakasmaksu sisältää lääkekulut, asumisen, ravitsemuksen ja hoivan. Jos pitkäaikaisessa perhehoidossa oleva on välittömästi ennen perhehoidon alkamista elänyt yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa ja hänen kuukausitulonsa ovat suuremmat kuin puolison kuukausitulot, maksu määräytyy puolisojen yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella. Perhehoidossa olevalta perittävä maksu voi tällöin olla enintään 42,5 % edellä mainituin perustein yhteenlasketuista nettokuukausituloista. Jos pitkäaikaisessa perhehoidossa olevan asiakkaan puoliso on myös pitkäaikaisessa perhehoidossa tai pitkäaikaisessa laitoshoidossa, peritään perhehoidon asiakkaalta asiakasmaksua hänen maksukykynsä mukaan kuitenkin enintään 85 % nettokuukausituloista.

Asiakasmaksu asiakkaan poissaolon ajalta

Jos asiakkaan perhehoito keskeytyy yhtäjaksoisesti yli viideksi (5) päiväksi, ei kuukausimaksua peritä viiden (5) päivän omavastuun ylittävältä ajalta. Yhtäjaksoisuuteen ei vaikuta se, osuuko keskeytys samaan kalenterikuukauteen. Jos keskeytys kestää yhtäjaksoisesti koko kuukauden (30 vrk), maksua ei keskeytysajalta peritä lainkaan. Jos perhehoito keskeytyy laitoshoidon, laituskuntoutuksen tai palveluasumisen vuoksi, ei maksua peritä myöskään viiden päivän ajalta.

Kun pitkäaikainen perhehoito keskeytyy yli viideksi päiväksi asiakkaan poissaolon vuoksi, määräytyy maksu tältä keskeytyneeltä kuukaudelta seuraavasti:

perhehoidon asiakasmaksu x (toteutuneet perhehoidon päivät + ko. kuukauden omavastuupäivät): (jaettuna) ko. kuukauden kalenteripäivillä

Asiakasmaksu osakuukauden ajalta

Kun pitkäaikainen perhehoito alkaa tai päättyy kesken kalenterikuukauden, määräytyy maksu tältä osakuukaudelta seuraavasti:

perhehoidon asiakasmaksu x toteutuneet perhehoidon päivät: (jaettuna) ko. kuukauden kalenteripäivillä.

Asiakkaan käyttövara

Perhehoitoon pitkäaikaisesti sijoitetun asukkaan asiakasmaksu perustuu lakiin ja asetukseen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista sekä Etelä-Karjalan hyvinvointialueen hallituksen kulloinkin vahvistamiin asiakasmaksuihin. Perhekodissa asuvalle tulee jäädä kuukausittain henkilökohtaisen käyttöön Etelä-Karjalan hyvinvointialueen kulloinkin voimassa olevissa asiakasmaksuissa mainittu vähimmäismäärä. Tämä summa kattaa vaatemenot, henkilökohtaisesta puhtaudesta aiheutuvat menot, parturi- ja kampaamokulut, jalkahoidot, matkakulut, puhelinkulut, harraste- sekä muut vastaavat menot. Varojen käytöstä ja käyttöä koskevista periaatteista perhehoitajan tulee sopia asiakkaan, asiakkaan edunvalvojan tai asioiden hoitajana toimivan henkilön kanssa. Etelä-Karjalan hyvinvointialue ei maksa perhehoitajalle käyttövaroja.

7.5 Edunvalvonta perhekodissa

Jos asiakkaalla on edunvalvoja, tulee perhehoitajan sopia asiakkaan varojen ja omaisuuden käytöstä liittyvistä asioista edunvalvojan kanssa. Perhehoitoasiakkaalle haetaan tarvittaessa edunvalvojaa, mikäli henkilö ei kykene itse huolehtimaan itsestään ja valvomaan etujaan. Perhehoitaja ei voi toimia asiakkaan edunvalvojana tai yksityisvarojen hoitajana. Hoidettavan sijoittaneen kunnan tehtävänä on valvoa, että sijoitus perhehoitoon toteutuu perhehoitolain mukaisesti ja hoidettava saa tarvitsemansa palvelut ja tukitoimet.

8. PERHEHOITAJAN TUKI

Perhehoidon aikana tarvittavan tuen järjestämiseksi perhehoitajalle on nimettävä jokaista hoidettavaa varten vastuutyöntekijä. Perhehoitajalle on järjestettävä riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata vastuutyöntekijää. (Perhehoitolaki 15 §). Toimeksiantosopimuksessa määritellään vastuutyöntekijä perhehoitajalle.

Täydennyskoulutus ja vertaistuki

Perhehoitajille järjestetään täydennyskoulutus- ja vertaistapaamisia. Perhehoitajien on mahdollista osallistua myös Etelä-Karjalan hyvinvointialueen järjestämiin sisäisiin koulutuksiin.

Täydennyskoulutus suunnitellaan sekä ennakoivallennuksessa esiin tulleiden tarpeiden, että hoidettavan perhehoitoon liittyvien tarpeiden pohjalta. Perhehoitajille järjestetään työnohjausta tarvittaessa ryhmä- tai yksilötyönohjauksena. Perhehoidon koordinaattori järjestää perhehoitajille vertaisryhmätapaamisia, missä ohjausvastuu on vertaisryhmän ohjaukseen koulutetulla perhehoitajalla sekä mentorin perhehoitajalle tarpeen mukaan. Mentorin on kokenut, mentorikoulutuksen käynyt perhehoitaja, joka antaa tukea aloittelevalle tai haasteellisessa tilanteessa olevalle perhehoitajalle. Perhehoitajan on mahdollista kouluttautua vertaisryhmänohjaajaksi tai mentoriksi.

Hyvinvointi- ja terveystarkastukset

Hyvinvointialueen on tarvittaessa järjestettävä toimeksiantosopimuksessa sovittavalla tavalla perhehoitajalle hyvinvointi- ja terveystarkastuksia sekä hänen hyvinvointiaan tukevia sosiaali- ja terveystarkastuksia. Päätoimiselle perhehoitajalle mahdollisuus hyvinvointi- ja terveystarkastukseen on järjestettävä vähintään joka toinen vuosi. (Perhehoitolaki 15 a §)

Hyvinvointi- ja terveystarkastuksen sisältö vastaa soveltuvin osin sosiaali- ja terveysministeriön ohjetta perhehoitajien terveystarkastuksesta. Tarkastuksessa käytetään omaishoitajien jaksamisen ja tuen arviointiin tarkoitettuja mittareita tai lomakkeita mukautettuna/ soveltuvin osin.

Perhehoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastus toteutetaan Etelä-Karjalan hyvinvointialueella vuosittain ensisijaisesti sähköiseen asiointipalvelun kautta. Kyselyn vastausten pohjalta terveydenhuollon ammattilainen ottaa tarvittaessa yhteyttä perhehoitajaan tai perhehoitaja voi myös itse pyytää yhteydenottoa. Ohjausta annetaan puhelimitse ja tarvittaessa vastaanotolla. Hyvinvointi- ja terveystarkastuksessa terveydenhuollon ammattilainen arvioi tilannetta yhdessä perhehoitajan kanssa ja laatii yhteenvedon tilanteesta sekä tarvittavista jatkotoimista.

9. PERHEHOITAJAN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET

Perhehoitajan vastuisiin kuuluvat hyvän, hoito- ja palvelusuunnitelman mukaisen perhehoidon toteuttaminen, perheenjäsenenä olemisen turvaaminen asiakkaalle, sitoutuminen toimimaan yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöiden sekä hoidettavan läheisten kanssa. Perhehoitajan tulee ilmoittaa perhehoitoon liittyvistä muutoksista.

Tietojensaantioikeus ja tietojen säilytys

Perhehoitajalla on oikeus saada sellaiset hoidettavaa koskevat tiedot, jotka ovat välttämättömiä hoivan ja huolenpidon toteuttamiseksi (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 17 §). Perhehoidossa olevaa henkilöä koskevat asiakirjat ja muut kirjalliset tiedot säilytetään asianmukaisesti lukitussa paikassa. Perhehoidon päättyessä perhehoitaja palauttaa säilytyksessään olleet asiakkaan salassa pidettävät asiakirjat Etelä-Karjalan hyvinvointialueelle ja huolehtii vanhojen toimeksiantosopimusten säilyttämisestä ja tuhoamisesta noudattaen salassapitovelvollisuutta.

Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 15 § sisältää säädökset salassapidosta ja vaitiolovelvollisuudesta. Perhehoitajalla on elinikäinen vaitiolovelvollisuus, mikä tarkoittaa sitä, että perhehoidossa olevaa henkilöä ja hänen läheisiään koskevia salassa pidettäviä tietoja ei saa ilmaista sivullisille. Salassa pidettäviä tietoja ei saa käyttää myöskään omaksi tai toisen hyödyksi tai vahingoksi. Allekirjoittaessaan toimeksiantosopimuksen perhehoitaja sitoutuu noudattamaan salassapitovelvollisuutta.

Perhehoitajan ilmoittamisvelvollisuus

Perhehoitaja on velvollinen ilmoittamaan perhehoidossa tapahtuneista muutoksista vastuutyöntekijälle sille hyvinvointialueelle, joka on sijoittanut hoidettavan sekä hyvinvointialueelle, jossa perhekoti sijaitsee (Perhehoitolaki 21 §).

Perhehoitajan vastuulla on ilmoittaa perhehoidon vastuuhenkilölle:

- perhehoidon asiakkaisiin liittyvistä perhehoitoon vaikuttavista muutoksista
- suunnitelmista ottaa lisää asiakkaita perhehoitoon toiselta toimeksiantajalta

- elämäntilanteen muutoksista; sairastuminen, muut esteet toimia perhehoitajana
- perhesuhteiden muutoksista perhekodissa
- perhekodissa tapahtuvista muutoksista (esim. remontti, kotieläimet)
- ulkomaanmatkoista perhehoidossa olevan asiakkaan kanssa
- muista perhehoitajana toimimiseen vaikuttavista asioista
- sattuneista tapaturmista, väkivallasta ja pakkotoimenpiteistä (ilmoitettava aina myös kirjallisena)

10. ETELÄ-KARJALAN HYVINVOINTIALUEEN OIKEUDET JA VELVOLLISUUDET

Etelä-Karjalan hyvinvointialue:

- Vastaa perhehoitajien rekrytoinnista ja ennakkovalmennuksesta
- Hyväksyy perhehoitajan ja perhekodin
- Tekee yhteiseen neuvotteluun perustuvan päätöksen uusista asiakkaista/asukkaista
- Tekee toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa
- Saa tietoa perhehoidosta ja perhekodissa suunnitelluista/tapahtuneista muutoksista
- Antaa perhehoitajalle asiakkaan hoivan ja huonepidon toteuttamisen kannalta tarvittavat tiedot
- Järjestää perhehoidolle/perhehoitajalle riittävän tuen
- Järjestää perhehoitajalle lakisääteiset vapaat
- Nimeää perhehoitajalle vastuutyöntekijän
- Järjestää perhehoitoon sijoitetulle tarvittavat palvelut
- Arvioi ja kehittää perhehoitoa säännöllisesti yhdessä perhehoitajien ja asiakkaiden kanssa
- Ohjaa ja valvoo perhehoitoa
- Purkaa tai irtisanoo tarvittaessa perhehoidon toimeksiantosopimuksen